

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Restauráció

Olyan idöket élünk, amelyben egy-egy év alatt több történik, mint máskor évtizedek, talán évszázadok alatt történt. Ez a nyolc esztendő, amióta Ófelsége átvette szép

és nagy országunk vezetését, sok tekintetben korszakos volt az európai népek szempontjából. Románia tizenkilenc milliányi lakossága ebben a nyolc esztendőben megtanulta, hogy mit jelent az, amikor tetterős uralkodó áll egy ország élén. Ófelsége II. Károly királyunk restaurációja nyolc esztendővel ez előtt történt és június 8-ika azóta történelmi fordulópontot jelentett országunk történelmében. Azóta minden évben bensőségteljes örömmel ünnepelte meg ezt a napot az ország népe és ebben az örömben az ország 800.000 főnyi zsidósága is mindenkor kivette részét. Nem azért, mert előírnák, nem azért, mert így „rendelnék”, hanem mert őszintén és szívből örvend annak, hogy az ország élén olyan uralkodó áll, aki minden polgárának boldogulását szívében viseli. Különösen az utóbbi évben láthattuk és érezhettük ennek a legfelsőbb kéznek áldásos működését. Ófelsége nem csupán szeretett és tisztelt uralkodója országunknak, hanem legszorgalmasabb, mintaadó legelső „munkása”, akinek munkabírájáról és szorgalmáról máris legendák keringenek. Kora reggeltől késő estig dolgozik, minden intézkedés keresztül-megy kezén és kemény kézzel, céltudatos akarással vezeti az ország ügyeit. Komplikált gépezet egy ország vezetése, emberfeletti munkát igényel és valóban kiválószott, uralkodásra termelt egyéniségnek kell lenni annak, aki a mai helyzetben oly biztosan vezetni rév felé az ország hajóját.

Most, amikor ünnepi hangulatban vagyunk, meg kell valljuk, hogy az ország zsidóságának a legnagyobb bizodalma van az Uralkodó személye iránt, aki erélyes kézzel fékezte meg azokat a lázongó hürákat, amelyek a rombolást és gyűlöletet hirdették.

Bensőséges szeretettel és ragaszkodással járultunk mi is, június 8-ának emlékeztetés napján Ófelsége elé, hogy hódolatunknak

Az igazságügyminiszteriumtól lehet kérni pótlólag az állampolgárság elismerését

București. — Az igazságügyminiszterium rendkívüli jelentőségű rendelkezést adott ki, amely lehetővé teszi majd azoknak a zsidóknak, akik eddig nem tudták rendezni állampolgársági ügyeiket, hogy megfelelő iratok beszerzése révén, azt pótlólag betervezthessék.

Azok, akik a törvényadta időn belül nem adták be irataikat, kérésükkel az igazságügyminiszteriumhoz fordulhatnak. Ehhez három irat szükséges: bizonyítvány az etnikai származásról, illetőségi bizonyítvány és nem optálási bizonyítvány. Ha a kérelmező

kifejezést adjunk. 'Az, hogy ma nyugodt munka folyik ennek a gazdag és szép országnak határain belül, azt Neki köszönhetjük, királyunk nagyszerű egyéniségének és messzi átlagosan felüli uralkodási képességeinek. Amikor a június 8-iki restaurációról megemlékezünk, azzal a fohással fejezzük be, hogy vajha minél több évtizedig teljesít-hesse történelmi elhivatottságának megfelelő magasztos feladatait.

azt akarja, hogy felesége és gyermekei is elnyerjék a román állampolgárságot, az esetben a jelzett iratokon kívül a házassági és születési anyakönyvi kivonatot is mellékeljék kérvényeikhez.

Ez a legújabb rendelkezés megnyugtató azokra, akik bármily oknál fogva nem tudtak a korábbi rendelkezéseknek eleget tenni. Hisszük, hogy mindazok, akiknek joguk van a román állampolgársághoz, de a terminus be nem tartása miatt ahhoz mégsem juthattak hozzá, hogy azok az igazságügyminiszter legújabb rendelkezése értelmében mégis rendezhetik állampolgársági ügyeiket.

Az új gyarmatügyi miniszter nyilatkozott:

Szigoru razziák Palesztina északi határán a terroristák erőszakosságával szemben

London. — A „Times” cikket közöl a palesztinai helyzetről és megállapítja, hogy sohasem volt oly bizonytalan Palesztina jövője, mint épen most. Az arabok nem nagy súlyt helyeznek a most dolgozó bizottsági munkára, mert állításuk szerint 1921 óta ez az ötödik királyi bizottság, amelyet Palesztinába küldtek, de egyik munkája sem volt lényegbevágó. A lap azt is írja, hogy a bizottság munkája főleg arra irányul, hogy egy védhető határt állapítson meg, amely megfeleljen a római, az amerikai, az angol, francia, genfi, sőt még a lengyel igényeknek is.

Chaim Weizman Londonba való elutazása előtt kijelentette, hogy nagy munka vár a zsidóságra és hatalmas erőfeszítéseket kell tegyen, de meggyőződése, hogy új lehetőségek küszöbén áll az országépítés. Weizman Londonba utazott, de Palesztinából való tá-

vozása előtt megtekintette az ország északi határán folyó erődítési munkálatokat és a drótkerítés felállítását. Sir Harold Mac Michael főkormányzó is megtekintette az északi határ munkálatait.

Londoni jelentések szerint, az alsóházban most elsősorban nyilatkozott az új gyarmatügyi miniszter: Malcolm MacDonald a palesztinai helyzetről, Williams képviselő interpellációjára. Május 3-tól 30-ig 36 gyilkosság és 44 sebesülés történt Palesztinában. Az északi határ erősítési munkálatai erős tempóban folynak. Az északi határ mellett levő arab községekben szigoru razziákat tartottak, nehogy élmezhelessék a terroristákat és megvédjék a falvakat a terroristák erőszakosságától. Új utak is épülnek, a legtovábbi falvakhoz is, hogy a hadsereg energikus akcióját ne zavarják és végre helyreállítsák a hadsereg és kormányzat presztizsét.

Rabbi Smüel Ehrenfeld-nek,

A „hétközség“ legnagyobb rabbi-autoritásának keserves vesszőfutása a barnaingesek országában...

Emberséges magyar ezredes és a mattersdorfi rabbi-védő polgármester. — Hét keresztény frontharcos a dachau internálótáborban. — A világ egyik legértékesebb héber könyvtára vagyondézmával megsarcolva.

A „Népünk“ eredeti riportja

Irtunk már Burgenlandról. A „Népünk“ hűséges olvasói talán legyintenek kezűkkel: eleget irtunk. Megírtuk részletesen mit jelentett és mit jelent a „hét község“, amely nyolcszáz éven át a hitnek, a tisztességes zsidóságnak fellegetvára volt. Megírtuk a multat és megírtuk a véres-valóságos jelent. És mégsem irtunk eleget. Mi azt hisszük, hogy ezeroldalas regényt kellene írni arról a nyolcezer mártírról, akik ma földönfutó szerencsétlenek lettek és kallódnak, Bécs zsidó népkonyháin vagy határmenti községek szénapajtaiban húzódnak meg, kegyelem-engedély és kegyelem-kenyér árnyékában. Mi kortársak vagyunk és a jövő történelem vagy regényírójának olyan adathalmaz áll majd ennek a rettentő tragédiának leírásához, amiből mindaz, amit mi eddig közöltünk, vagy közlünk, csak néhány karcolat.

Nem mozdíráma ez, s nem idegfelborzoló rémdráma, hanem véres valóság. Van-e nagyobb tragédia, mint egyik napról a másikra kenyértelenné és földönfutóvá tenni több ezer zsidót? És ezek nem olyan jöttment, ma itt, holnap ott élő zsidók voltak, hanem családok százai, akik, ha kimentek a temetőbe, ott találkozhattak 300—400 évvel ezelőtt elhunyt őseik sírjával. És most romhalmaz lett minden. Az évszázados temetőkből parkot csinálnak, a hitközségek, chevrák megszűntek, az imaházak laktanyák lesznek, ahol barnaruhájú embervadok üzik durva és embertelen tréfákat. Vége ott mindennek, mintha lezárult volna az ottani zsidóság dicsőséges multja.

Epizódok, amelyeket szemtanuk mondanak el.

Az egyik burgenlandi községből elkergették az összes családokat. A magyar határra tették ki őket. Ott fázlódtak a koratavaszi éjszakában, gyermekek, betegek és öregek. Kétségbeesítő volt helyzetük. Ott állomásozik egy magyar ezred és mert mégis vannak emberséges emberek, ennek az ezrednek parancsnoka, egy ezredes megszánta a síró gyermekeket és a köhögő öregeket, felszólította a határőrség parancsnokát, hogy engedje be őket. Az, felsőbb parancsra való hivatkozással, megtagadta a szerencsétlenek magyar területre való bejövését. Erre az ezredes valamilyen ürügyvel berendelte a határőrséget a szomszédos városba, kiküldötte embereit és a kis határmenti erdőből bevitette őket mind a legközelebbi kórházba. Közben az emberséges ezredes eljárt felsőbb helyen, hogy ideiglenesen engedjék meg a szerencsétlenek ott-tartózkodását.

Másik epizód: Élt egy burgenlandi községben egy zsidó katonatiszt, aki parancsnok volt egy századnak a világháború idején. Együtt volt ott magyarokkal és németekkel, akik szerették a bátor zsidó katonát. Egy éjszaka a fronton, amikor erős tüzharc volt, fejlődést kapott a zsidó tiszt. Tudta, hogy néhány perce van hátra. Összehívta jóembereit és kezet adtak neki, hogy nincstelenül otthagyták kis családját, feleségét és gyermekét nem fogják soha cserben hagyni. Heten voltak, magyarok és németek, mind keresztények, akiknek har-

colokban megkérgesedett szívében maradt a kegyeletnek egy szikrája és husz esztendőn át állták szavukat. Azóta hiven kitarítottak a zsidó özvegy és árva mellett. Jött a hitleri uralom és tudták, hogy a szerencsétlen asszony, ha onnan elmegy, éhen kell haljon. Ezért elhatározták, hogy a hét közül a három jobb módú elmegy Bécsbe, hogy kegyelmet kapjon az özvegy számára. Fel is utaztak, előadták kérelmüket. Eredmény: másnap parancs jött, hogy a másik négy is jöjjön Bécsbe. Amikor együtt voltak, mint „zsidóbérenc“-eket a dachau koncentrációs táborba szállították őket. Mert emberek voltak és nem fenevadak. Mert volt bennük emberség és egy halálra sebzett zsidónak annakidején kezet adtak és annak mostanáig hiven eleget is tettek.

Vannak hát még igaz emberek is. A magyar ezredes és a hét volt frontharcos.

Seys Inquart tragikum.

Eb az, aki egy percig is sajnálja. Ez a Seys Inquart arról nevezetes, hogy mint a nemzeti szocialisták bérence, behívta a német csapatokat. Azt hitte, hogy nagy pozíciót fog kapni. Egy zsidó szemtanu meséli, hogy a napokban Bécsben járt és a Grand Hotelben szállt meg. Amikor bement, megkérdezte a portást, hogy kaphat-e mint zsidó ott szobát? Még nem is válaszolhatott a portás, amikor bejött az ajtón egy ur és kérdezte, hogy Brückel, berlini megbízott, aki Hitler legfőbb embere a barna Bécsben, fogadja-e őt? A küldönc felment és jött nemsokára hír. Csak holnap áll rendelkezésére. Seys Inquartnak Hát nem isteni bosszu ez? A legfőbb árulót nem is fogadja Hitler megbízottja. És megszégyenülten távozott a kegyvesztett „kormányzó“. Hihető és reméljük is, hogy ez lesz a sorsa sok gonosznak, akik ma gárázdálkodnak.

A mattersdorfi rabbi tragédiája

Nagymarton, vagy ahogy most hívják: Mattersdorf, a legszebb gyöngy volt a hét gyöngy között. Ott volt a legvallásosabb „kile“, ott rezideál már kilencedik generáció óta egy rendkívül tekintélyes rabbi-dinasztia. R. Ahiba Egernek, a Chasam Szoferek egyenes leszármazottja Rav Smiel Ehrenfeld, az aránylag fiatal, 43 éves mattersdorfi főrabbi, aki nem csupán Burgenlandnak és a volt Ausztriának, hanem az egész világnak elismert rabbitekintélye. Szépséges tudás, nagy közvetlenség, kiváló szónok talentum, érces hang, minden összpontosul ebben a rendkívüli férfiuban. Hatalmas jesiváját mintaszerűen vezette egész Burgenlandban. Vitathatatlan autoritás és az ottani Központi Iroda elnöke. Hívei, volt tanítványai, Mattersdorf sokezer volt böcherje, akiket a sors a világ négy tája felé sodort, rajongnak érte és ha lehetne, életüket is áldoznák érte.

Jellemző tekintélyére, hogy még a nemzeti szocialista polgármester, aki két évig börtönben ült a Dollfus és Schuschnigg kormányok alatt, szintén exponálta magát érte és ha nem jönne felsőbb parancs, akkor nem csupán július 10-ig maradhatna ott, hanem örökre is. De ez a felsőbb hely-

Palesztinai Quártmány!

nem ismer kiméletet. A főrabbi az egyedüli a nagy zsidó hitközségből, aki még ott maradt. Tizenhat láda könyve, a világ egyik legértékesebb héber könyvtára becsomagolva áll. De a hitleri rezsimnek mindenre kiterjed a figyelme. Nem akarja kiengedni egyszerűen. Bizottságot küldött ki a könyvek felbecsülésére, s annak 40 százalékát vagyondóba kell majd leadni.

A borzalmas széder.

Onnan elkerült zsidók egyike mondotta el nekünk a széderest lefolyását. A főrabbi a legutolsó szobába húzódott meg hét gyermekével, feleségével és néhány hívével. Ott, ahol a szükét szokta felállítani. Az első széder-este nyugodtan telt el. De a második este négy fegyveres SA legény puskatussal feltörte a lezárt ajtókat és berohant a széderhez. A főrabbi halottápadtan, de nyugodtan fogadta a legényeket és kitlijében kísérteties látványt nyújtott. Páskát, bort Bécsből kapott a főrabbi és épen a „micvesz maceszt“ fejezték be, amikor jöttek. Mi kellett a huligánoknak? Elvitték a négy gyönyörű régi ezüst gyertyatartót. Majd eltávoztak. Utána a főrabbi érces hangon, síró-könyörgő, minden jelenlevőnek szívébe markoló, mélységesen megható hangon folytatta a szédert és a hallelnél, minha égi hang szólalt volna meg a főrabbi ajkáról, amely vigaszt és a jobb jövőbe vetett hitet tolmácsolta.

Másnap a fentebb aposztrofált polgármester két gyertyatartót visszaadott és bocsánatot kért a háborgatásért. De mit jelent egy ember jóakarata, amikor a „felsőbb hely“ az utolsó zsidót, a mattersdorfi caddikot is ki akarja kergetni? Nekik minden mindegy. Hiszen amikor a rabbi felesége kegyelemért könyörgött Bécsben és azt mondta, hogy nincsen hova menjenek, azt válaszolták, „akkor dögöljenek meg a határon.“ (1938-at írjuk, a civilizáció századában!)

A főrabbi érzi, hogy neki mennie kell. Mindennap sir a beszemedresben, ahol annyit tanulták a Tant, évszázadokon keresztül. Hajnalig ott ül és vörösredagát, kisirt szemekkel tér egy-két órára nyugovóra. Egyik hívével együtt eltemette egy zímankós éjszaka a meggyalázott Tóra maradványait. És jár ki a temetőbe. Bucsuzik. Minden egyes sírtól külön-külön. Tudja, hogy örökre el kell hagynia a helyet, ha csak az isteni gondviselés nem tesz majd csodát és elmúlik a barna pestis...

Burgenland zsidóságának tragédiája felett nem lehet egykönnyen napirendre térni...

AXELRAD orth. kóser étterem

Oradea (Kereskedelmi Csarnok épületében) a közönség rendelkezésére áll. Május elseje óta bejárat csak a kapu alatt. — Esküvőkre és bankettekre igen alkalmas nagyterem. Szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

A „wizsnitzi“ halálának évfordulója

Az oradeai temető bejáratától jobbra épült fel a nagy „wisnitzi“ ohelja. Nem szabad használni a „kripta“ szót, a mauzoleum tulás volna. Csak egy „ohel“, egyszerű négyszögletes ház, semmi felírás, semmi disz. Benn a sir, fölötté hatalmas kólada, amelybe százezernyi „kvittli“ került, a nagy ember halála óta. Most évfordulója volt halála napjának. Ilyenkor látszik, hogy a siron túl is kihat a nagy emberek szellemi életutja. Nem vitatjuk, hogy vajjon „okos“-e, „rezn“-e, sokszáz kilométert utazni, csak azért, hogy egy rabbi sirjánál imádkozzék valaki. Nem vitatjuk, mert ezen nem lehet és nem szabad vitatkozni. S ha mégis állásfoglalásra kényszerítenének bennünket, akkor azt mondanánk: aki úgy érzi, hogy ez lelki megnyugvást okoz neki, aki úgy hiszi, hogyha hiszja magát és elpanaszolja fájdalmait, akkor mennie kell. És jöttek is. Százán és ezren. Sokezren. Sirtak, jajongtak, mellüket verdesték és imádkoztak, reggeltől késő estig. Olyan tolongás volt egész napon át, hogy azok, akik nem ismerik a multat és azt a presztizst, ami körülvette életében a wizsnitzi, azok nem értették meg ezt a nagy tiszteletet. De mi, akik láttuk őt életének utolsó két évtizedében, azt a tudást, szerénységet, nagyságot, tiszteletet, amely körülvette őt és családját, mi megértjük, hogy halálozási évfordulóján miért álltak körül ezek ezt a sirt.

Fiai is ott voltak valamennyien és a hivatásból érkeztek vallásügyi kérdések. Jött egy levél Erecz Jiszroelből, sok panasz van benne: inesség és nyomor mindenütt, de a jámborok kitartanak hűségben. Értesítik a nagy Mestert, hogy az oly szükséges gyűjtések vezetésére kiválasztják őt és kinevezik a „Szentföld urának“. (Moro d'aro jiszroel). Olvassa a levelet, érzi a benne megnyilatkozó tiszteletet és kitüntetést, tudja, hogy ezzel új feladatot rónak vállaira, de magára veszi. Komoly arccal olvassa leveleit, mint ahogy nem jön mosoly az ajkára, amióta özvegy lett.

S. SCHACHNOWITZ.

Rabbi Akivo Éger vőt kap...

Abban az időben történt, amiután a Chaszam Szajfér elvesztette első feleségét, 1813 körül. Hozták a postát a pozsonyi gaon asztalára. Az egész világból érkeztek vallásügyi kérdések. Jött egy levél Erecz Jiszroelből, sok panasz van benne: inesség és nyomor mindenütt, de a jámborok kitartanak hűségben. Értesítik a nagy Mestert, hogy az oly szükséges gyűjtések vezetésére kiválasztják őt és kinevezik a „Szentföld urának“. (Moro d'aro jiszroel). Olvassa a levelet, érzi a benne megnyilatkozó tiszteletet és kitüntetést, tudja, hogy ezzel új feladatot rónak vállaira, de magára veszi. Komoly arccal olvassa leveleit, mint ahogy nem jön mosoly az ajkára, amióta özvegy lett.

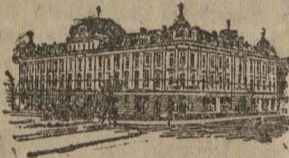
A levelek között előkerül az irás, amelyet hozzá intézett a poseni gaon R. Akivo Éger, aki akkoriban még Märkisch-Friedlandban működött. A levél kezdődik a szokásos kitüntető címmel, ezt a részt behajtja, mert nem tartja magát méltónak az ékes jelzőkre. Azután olvas egy tudományos megjegyzést. Egy pár sor az egész, de a nagy mester sas-szeme észreveszi a benne megnyilatkozó óriási szellemi munkát és elmeélességet. Pár sor az egész. Hiába. Így, ilyen tömören ír a gaon. Ez nem az ő, a Chaszam Szajfér stílusa. Ő mindent alaposan fejteget, taglal és rendszeresen fölépít. Rabbi Akivo olyan mint a király, aki tá-

lent egy sir, ahol lehet panaszkodni, sirni és könyörögni, hogy legyen a halott szószólója a Legfelsőbb Trónus előtt...

Van valami igaza?...

A „Völkischer Beobachter“, ez a minden idők egyik leggonoszabb antiszemita hecc-lapja egyik legutóbbi bécsi számában rendkívül gunyos hangú cikket ír azokról a bucaresti, brünni, pesti, vagy lemergi gazdag zsidókról, akik a változott viszonyok dacára, elmennek majd nyaralni a német és osztrák fürdőhelyekre. „Sok szép fürdője van Németországnak, a zsidók közül meg soknak van szüksége nyaralásra“ — írja a lap gunyos éllel. „Semmitem imponál nekik jobban, mint az, hogy felismerték züllöttségüket és uri módra megvetéssel kezelik őket. Ezért, ha a csikágói buzacsempész, vagy a görög zsidó dohánykereskedő mindenáron el akarja költeni pénzét, miért engedjük át ezt a szép üzletet Svájcnak? Ha azonban a zsidókban volna tisztesség és becsületérzet, minderről nem volna most szó. De ez is egyik fogyatékoságuk“...

Így ír a német antiszemita lap. Tehát gunyos hangon és megvetéssel arról, hogy hiába rug belé a német és osztrák zsidók százezreibe, azért a gazdag külföldi zsidók mégis elmennek majd a nyáron Bad Kissingenbe, vagy a Semmeringre, vagy Bad Gasteinba. Sajnos, nem tagadhatjuk le, hogy van egy kicsi igaza a Völkischer Beobachternek. Mi is félünk attól, hogy lesznek olyan érzéstelen, szívtelen zsidó alakok,

Csak a
**GRAND
HOTEL**
LAFAYETTE-ben
lakjon Bucarestiben

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.
CALEA VICTORIEI No. 11 — Telefon 3-3410

bornokaival beszél, röviden, mert megértik, ő azonban az egész néphez akar beszélni. A tudományos megjegyzés után egy családi ügy pertraktálása köpetkezik a levélben. Elmondja neki, hogy súlyosan lecsapott rá Isten sujtó keze. Egy fiatal leánya házasságot kötött egy igen tudós emberrel, akit éppen meghívtak Boldogasszony hitközségébe rabbinak. Hirtelen megbetegedett, meghalt s most itt áll a fiatal özvegy elhagyatva. Arra kéri őt, mint az ő nagy barátját: talán tudna az ismerősei közül valamilyen méltó embert. A Mester elolvassa a levelet még egyszer és szíllanul odanyújtja Reb Doniél Prosznitznak, a besz-din tagjának, aki belépett hozzá, hogy behívja a besz-din tárgyalási termébe. Minek adta oda a levelet, maga sem tudja. Benső ösztönös érzésből történt. Néha tudományos kérdéseket szokott a Chaszam Szajfér másoknak átadni, mert szeretne a véleményüket hallani. De a mostani tulajdonképpen díszkrét levél volt, amely csak őhöz volt intézve.

Reb Doniél magához vette a levelet, nem szólt semmit. Ellenben hozzá látott a dolog elintézéséhez.

Eközben helek multak. Szomoruan látták hitközségében, hogy a Mester kinézése nem olyan üde, mint azelőtt, öltözködése is több kívánni valót hagy hátra. Nincs jól ellátva. Nem csoda, a mellette való szolgálatot egy hausbocher végzi, aki nem a legügyesebb fajtából való.

Egy napon odajön hozzá a rosszul terített asztalhoz Reb Doniél és mutatja a csomó levelet, amit kapott. Elmondja, hogy mindenfelé érdeklő-

A hőség ellen
frescot
burettet
tropicalt
ruhavásznat

KATZ

Posztóáruházában
ORADEA, Str. AVRAM IANCU
vásároljon
OLCSÓ ÁRAK!

akik azon a címen, hogy egészségüknek van szüksége rá, vagy mert személyesen akarják látni mi van Hitler birodalmában, elmennek majd pénzüikkel oda, ahol kimondhatatlan vehemenciával gyűlölik őket. Mi is megvetjük ezt a zsidó-fajtát és undorral gondolunk azokra, akik ezek után még német vizumot mennek szerezni, hogy nyaraljanak és pénzt vigyenek azoknak, akik minden lehető elkövetnek, hogy a világ minden részén ártsanak a zsidóknak. Talán kevés is, ha azt mondjuk, hogy mindazokat, akik ebben az évben német fürdőhelyeket keresnek fel, bojkottálni kellene a zsidó társadalomnak. Budapesten épen úgy, mint Clujon, Kassán úgy, mint Varsóban. De még a newyorki zsidót is utálni kellene érte. Az az érzésünk, hogy a nyugati országok zsidósága, amelyben van elég öntudat, nem fog menni a német és a volt osztrák fürdőhelyekre, de Kelet Európából a gazdag zsidók közül, ha nem is sokan, de menni fognak. Még az sem riasztja el majd őket, hogy a német lapok előre rohögnek rajtuk és cinikusan mondják: csak költse a pénzét

dött, vajjon a fiatal özvegy méltó-e arra, hogy érdekében fáradozzanak. Igaz, hogy az apa világhírű, az egész világ hódolattal említi az ő nagy tudományát, emberi erényeit, szellemi nagyságát, de ez még nem bizonyíték a leánya mellett. Azonban ő mindenfelől hallotta, hogy valóban és eszes chájil-ról van szó. Miután Reb Doniél lelkesen referált a levelek tartalmáról kérdezte a Mester:

— És van magának, Reb Doniél, valakije, aki méltó hozzá?

— Hogyne!

— Akkor mindjárt írjon a gaonnak és tegye meg az ajánlatot.

— Már meg is tettem!

— Ha ez így van, akkor a mi részünkről elintéztünk mindent és napirendre térhetünk fölötté.

— Tévedés! A dolog csak most kezd bennünket érdekelni.

— Hogyan?

— Nem is kérdezi a Rebbe, hogy kit ajánlottam az özvegynek férjül?

— Biztos vagyok abban, hogyha Reb Akivo is beleegyezik, akkor minden rendben van.

— Tudom, hogy minden rendben van, a nagy gaon egész biztosan beleegyezik, hiszen ő is szerencsésnek fogja találni a választást, hogy — a pozsonyi rabbit ajánlottam neki!

A Mester meglepődve pillantott barátjára. Ez körülnézett a szobában, látta az elhanyagoltságot, nem szólt semmit, de a Chaszam Szajfér megértette, mit gondol, odalépett hozzá és azt mondotta:

— Hallja, R. Doniél! Maga már egyizben za-

nálunk, azért mi mégis utáljuk őket, sőt még ezért is, amiért ezt teszik.

Van egy szerény indítványunk. Ha valaki megtudja, hogy szomszédja egy ilyen utra készül, keresse fel és adja neki oda mindazokat a dokumentumokat, amelyek bizonyítják a németországi zsidók tengeri szenvedését. Ha ez sem riasztaná vissza, akkor — vesse meg, köpje le a zsidó társadalom mindazokat, akik ezeketán „pihenni”, vagy „nyaralni” Hitler országába mennek.

Claude Bloch — az amerikai flotta főparancsnoka

Hore Belisha, az angol világbirodalom hadügyminisztere. Georg Mandel jelenlegi francia gyarmatügyi miniszter — koloniális hadsereget szervez, amely ellen már a német lapok nagyon berzenkednek, mert azt mondják, hogy színes embereket akar az „európai civilizáció” ellen összegyűjteni. Most jön a triumvirátus harmadik kimagasló egyénisége: Claude Bloch, az amerikai flotta legfőbb parancsnoka, tehát a világ egyik legnagyobb tengeri hajóhadának mindenható parancsnoka.

Ki ez a Claude Bloch? Most zajlottak le az amerikai flotta hadgyakorlatai, amely a leggigantikusabb tengeri manőver volt, amelyet a történelem ismer. Azt akarták kipróbálni, hogy egy esetleges támadással szemben hogyan tudják megvédeni Hawai szigét. És mindezek legfőbb ura: Claude Bloch. Ennek a most hírnevessé lett zseninek apja Magyarországról vándorolt ki egy emberöltővel ezelőtt. Egy fehérmezei kis községből vándorolt ki, mert nem tudott boldogulni és a tengertulon akart szerencsét próbálni. 1866-ban történt, a königgrázi csatavesztés előtti évben, amikor még nem volt meg a kiegészítés sem. Bloch Adolf kereskedő volt és nem tudott boldogulni. New-Yorkban kapott munkát. Később Connecticut államban telepedett le, ahol egy városkában vegyeskereskedést nyitott. Négy évi küzködés után elhatározta, hogy megházasodik és egy Kahn Bella nevű lányt vett feleségül, aki egy hozzá hasonló sorsu szegény bevándorlónak leánya volt. 1881-ben elhatározták, hogy nyugatra költöznek és farmerek lesznek. Woodbury városka határában, Kentucky ál-

parba hozott, amikor elődöm Rabbi Mesülem Tysmenitz halála után írt nekem a pozsonyi rabbiszek elvállalása ügyében. Akkor talán igaza volt, de kérdéses, vajon most is igaza lesz-e?

— Egész biztosan!

— Ugyan, ugyan, R. Doniél! Hiszen én R. Akivo tudományához képest amhoorecz vagyok és én legyek a veje ennek az Izráel Legnagyobbjának?

Reb Doniél elmosolygott és derűs arccal replikázott:

— Am-hoorecz! Nagyszerű! Ugyanaz az aggodalma R. Akivónak saját személyére nézve. Ime a levele, melyben írja: „Hogyan gondolhatok is én arra, hogy Izráel legnagyobbja, a diaszpóra világitó fáklyája az én vöm legyen? Ó nehezen fog abba belemenni, hogy am-hooreczot válasszon apósául...” Tehát: itt am-hoorecz, ott am-hoorecz, valójában úgy illenek egymáshoz, mintha egymásnak lettek volna teremtvé...

A Chaszam Szajfer erre önkéntelenül hangosan felkacagott, amit R. Doniél úgy tekintett, hogy a pozsonyi főrabbi hozzájárult a házassághoz. Egynéhány hónap múlva Kismartonban meg is ülték a menyegzőt. A Chaszam Szajfer egész csendben akarta megtartani második frigykötését, de nem így történt: a lakodalom az egész magyar zsidóság ünnepe lett. A menyegző hírére közelből távolból eljöttek Kismartonba résztvenni abban az élményben, amidőn R. Akivo Éger a Chaszam Szajfert chüpe alá vezeti és amikor a nagy Apa megáldja leányát annak nagy Férje oldalán.

lamban vonatjuk elakadt a nagy hóviharban és ottmaradtak. Nem is mentek tovább. Itt született gyermekük: Claude Bloch. Itt már jobban ment soruk, fiukat szépen nevelték. Tengerészeti akadémiára küldték és így lett Claude Bloch tengerésztiszt. „Iowa” hadihajón kezdett szolgálatot teljesíteni. Egy alkalommal egy süllyedő spanyol csatahajó legénységét bravúrosan mentette meg. A világháború után az amerikai hadiflottával a távolkeleti vizekre vezényelték. A flotta legnagyobb páncélosának, a „Californiá”-nak volt parancsnoka. A világháború idején ő irányította az európai csapatszállításokat. 1923-ban a szegény zsidó kereskedősegéd fiát az Egyesült Államok hadiflottájának tüzérségi főfelügyelőjévé nevezték ki. Majd Washingtonba került a tengerészeti minisztériumba, ahol a tengerészeti költségvetést állította össze évekig. Ezután ismét előlépett: a csendesóceáni flotta főparancsnoka lett, míg nemrégiben az egész flotta főparancsnokságát bízták rá. Nagyon népszerű Block egész Amerikában és tőle várják a nagy flottaprogram végrehajtását.

Mi lett volna Bloch Adolf fiából, ha 1866-ban nem vándorolt volna ki? Még egy csolnak sem jutott volna számára a Kék Dunán. Csak numerosok és kenyértelenség tette volna a magyar törvényhozás. Így azonban a világ egyik legnagyobb haditengerésztének főparancsnoka. Több érték van reábiz-

Fürdőcipők
Fürdősapkák
Strand-olaj
Strandkrém
 nagy választékban érkezett

Drogueria „Apollo”

Farkas István

Oradea, Bdul. Regele Ferdinand 7. bis és
„CORSO” PARFUMERIA
 Bdul Regele Ferdinand No. 13.

va, mint Magyarország egész nemzeti vagyona. És még hozzá 130 millió amerikai yenki rábizza minden védelmét. Hiába, ez Hitler-féle „minderwärtig” fajta?... Hore Belisha, Georg Mandel, Claude Bloch. Három név, ne feledjük őket, hiszen a szomorú napok büszkeségei ők...

Tovább folynak a bécsi zsidó-kinzások

Páris. — A világlapok újabb megrendítő részleteket közölnek azokról a naponta megújuló támadásokról, amelyet a bécsi zsidóknak el kell szenvedni. A lapok tudósítói szerint az utóbbi napokban újabb 4000 zsidót tartóztattak le a nemzeti szocialista hatóságok. A foglyok nagyrészét a dachauai fogolytáborba szállítják a Westbanhofról, ahova teherautókon viszik őket összezsúfoltan. Egyik májusban indított vonatban 800 fogoly volt, nagyrészük kereskedő, ügyvéd, mérnök, akiket minden ok és indok nélkül fogtak össze. A foglyok egyrészt a stájerországi árvízszujtató vidékre szállították, ahol közmunkára használják fel őket.

Dr. Schott Paul ismert bécsi fogorvost letartóztatták és másnap, a Dachauban menő vonaton „szivszélhűdésben” meghalt. Dr. Schott 46 éves volt, a legjobb egészségnek örvendett és bizonyára megölték. Dachauban meghalt Lilienfeld harmincéves bécsi leopoldstadti kereskedő is, akit szintén minden ok nélkül fogtak el.

A karajon-gassei leányiskolát zsidó fogházzá alakították át, ahol 250 embert tartanak fogva. A fogház előtt az elfogottak aszszonyai hangos zokogás és jajongás között

követelte, hogy mondják meg, mi van férjeikkel és gyermekeikkel. Egy órán át tartott ez a jelenet, mire a rendőrség felszólította az asszonyokat, hogy oszoljanak szét.

Az amerikai Joint naponta ezer dollárt oszt szét az inségesek között. Dr. Schweitzer Dávid, a Joint megbízottja odaérkezett és a hitközség vezetőivel programot dolgozott ki a segélyezés szempontjából és a kivándorlás rögtöni és későbbi programját illetően.

— HAZASSÁG. Fuhrmann Magda és Feke Sándor f. hó 12-én d. u. 4 órakor tartják egybekelési ünnepélyüket Oradeán, a Cion templomban, melyre rokonaikat, barátait és ismerőseiket ezuton is meghívják.

— II. György király és a görög zsidók. (Saloniki). II. György, Görögország királya nagyobb utazást tett Thessaliában. Macedonián keresztül. A nép mindenfelé nagy örömmel fogadta. A zsidók ezrei is résztvettek az ünnepeken. Volo-ban Mose Pessach rabbi üdvözölte egy nagyobb zsidó delegáció élén, aki meleg szavakban választott. Castoriában is hódoló iratot nyújtottak át neki. Triccala-ban azt válaszolta a király a zsidó küldöttségnek, hogy nagyon nagyra becsüli a görög zsidóságot, mert békés és fejlődésre igen alkalmas rétege a görögségnek, amely hűséges hazájához. Megemlítette azt is, hogy nagyapja, I. György, amikor Triccalában látogatást tett, mindenkor Haimaki Cohen kereskedőnél szállt meg.

— A litván sejm elnökének nyilatkozata. (Kaunas). Sakianis, a litván sejm elnöke kijelentette, hogy az új litván alkotmány dacára annak, hogy nem beszél kisebbségekről, mindenben megvédi a kisebbségeket, közöttük a zsidókat is. Az új alkotmány értelmében, minden egyes népréteg és minden egyes polgár, egyforma jogokat élvez és a gondolat és lelkiismereti szabadságot megvédi. A kisebbségek megtarthatják eddigi iskoláikat és a sajtójukat.

Külföldi báriumból

garantáltan csak

tele mennyiség szükséges

mint a belföldiből. Ha külföldi báriummal dolgozik, állandóan **egyenletes** minőséget kap.

Rendkívül előnyös árban beszerezhető:

Ullmann József és Flai

cégnél

Oradea, Piața Mihai V. teazul 8
 Telefon 677

Alapunk

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 2440

Organul Organizației Mizrahi din Ardeal.
Numărul de înscriere în registrul publicațiilor:
Tribunalul Bihor Dos. No. 805/1938.

Naptár 5698

Péntek: Szivan 11, június 10.

Szombat: Szivan 12, június 11. 1. : שבת

Heti szidra: שש

Heti haftora: יודי איש אחד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.10

gyertyagyújtás 8.18

Istentisztelet kezdete 8.34

Szombat befejezése 9.30

RISS ARNOLD:

Látomás

Látjátok-e:

lélek, erkölcs mankón jár, üvöltő tánc a piacokon, tereken, utcák sorain és rekedt zugás: hol van az Isten? a kenyér Istene!

Látjátok-e, tudósok, istenemberek, istentprédikálók, kőtablások: könny, könny zuhog, családok zuhannak a romlás örvényébe, reménységek fogynak, sok lett az eszki-mó s az mind jéghegyet emel maga körül, hogy a kevés fókából mennél kevesebb embernek jusson: tudásból, boldogulásból, élet-sikerből!

Látjátok-e: mi lett a két kőtablából: iskolapadok gyerekmeséje, az élet iskolájában darabokra zúzódott, hajótöröttek szirtzátonyán!

Látjátok-e a kiürült boltokat, látjátok-e a kettétörött munkaszerszámokat, látjátok-e a világgá bolygó ifjakat, a hült tüzhelyek mellett didergő anyákat, akik nem tudnak kenyeret szegni a gyerekeiknek, az apákat, akik templomok oltárain nem találnak lélekkenyeret s az Isten elől a Sátánhoz menekülnek?

Látjátok-e becsület, tisztesség röhejt fakszt, nem jön a pénz, hát készítsünk magunknak bünös kézzel aranyat, aranyborjút?

Látjátok-e: lázadás a szívekben, hitelenség a lelkek mélyén, népek gyötrődnek, frázis a szeretet, malaszt az íge, az Isten fölött vitatkoznak, kié az igazi?

holott a vergődő embermilliók nem a hit oltáraihoz akarnak megtérni, hanem a szenvedés pokol-katlanai alól kitérni?

Látjátok-e: a világból úgy fog az emberség, mint szikkadt sziklakavernából a gyérülő vízcepp? Mindenki magáért — senki másért.

Az Istennek írnak elő törvényt: kit szeressen jobban s az Istent a maguk képére teremtik, szük marékka üdvöztőt, arc-hajlatot szimatolót.

Bün az nincsen, csak bünbak. Sir a mézőn a buzakalász, sir a malomban az üresen forgó kerék, sir a műhelyben a rozsdás szer-

Olcsón és jól ékezhet
Herschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7.)

szám, sir a kettészegett folyam, amely országokat tépett darabokra, sir a pásztor tülkője, amely próféta szavát rontóan azzá igazítja:

Száz akol, száz pásztor, száz indulat, száz gyűlölet, száz ordas, száz üzött bárány, száz kopó, száz baziliszkus tátongó örvényszakadékokon, lelkek nyomorúságának lázongása, sápadt arcu irigysége, vetélkedése, hűtlensége, körtorgása, keringése, kurjantó kívánsága az arany, a pénz, a boldogulás körül, tegnaptól mára lett koldusok, máról holnapra lett holnaptalanok — ezek a te isteneid, emberiség!

— Huszonötezer zsidó jelentkezett Bécsben kivándorlásra. (Bécs). A bécsi zsidó hitközség és a Palesztina hivatal megnyitotta kivándorlási irodáit. Alighogy megkezdte működését a két kivándorlási központ, a kivándorolni akarók valósággal ostrom alá vették azokat. Egy hét leforgása alatt 40 ezer kivándorlási kérdőívet vettek ki az érdeklődők a hitközség irodájában és 20 ezret közülök már kitöltve be is nyújtottak. Ezeket regisztrálták a kivándorolni szándékozók sorába. Ugyanezen idő alatt a bécsi Palesztina-hivatal ötezer kérdőívet adott ki és 2341 egyén a kérdőív kitöltésével be is jelentette a kivándorlásra való igényét. Miután a kérdőívek több családtagra vonatkoznak, körülbelül ötezerre tehető azon egyének száma, akik Palesztinába akarnak kivándorolni. Ezenkívül 1200 jelentkezés történt ifjusági kivándorlásra és iskolai certifikátokra is igen sokan jelentettek be igényüket.

— Házasság. Leitner Gusztáv oradeai cipőgyáros és Kaufman Klári urleány június 12-én tartják esküvőjüket Budapesten. (Minden külön értesítés helyett).

— Új telep Palesztinában. Negyven németországi zsidó család Emek Heferben új telep alapjait rakták le, amelynek neve: Sadot Warburg lesz. A települést a Rassco fogja finanszírozni.

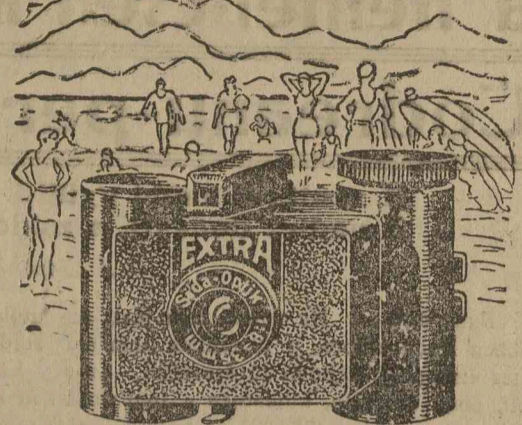
Nemcsak a C.F.R. engedélyez a
LUNA BUCUREȘTI
látogatóinak 50 és 75%-os
kedvezményt

GALERIES LAFAYETTE
minden árral versenyez, bármely
választékon töltesz és felülmul minden
minőseget.

— Mizrachista munkanélküliek tüntetése Tel-Avivban. (Jeruzsálem). A Jewish Agency legújabb statisztikai kimutatása szerint 222 zsidó mezőgazdasági telepítés van ma Palesztinában, amelyekben 99.901 lélek él. A zsidók által megművelt mezőgazdasági terület 860.564 dunam. A Haarec című napilap közgazdasági cikkirója 8—9 ezerre becsüli Palesztina zsidó munkanélkülieinek számát. Ebből 3500—4000 Tel-Avivra, 1500—2000 Haifára, 600 Jeruzsálemre és 2500 a kolóniákra esik. A Poal Mizrahi kereteibe tartozó munkanélküliek egy csoportja heves tüntetést rendezett a telavivi városháza előtt, feltörte az ajtókat és követelte, hogy a város haladéktalanul kezdje meg a közmunkákat és járuljon hozzá a munkanélküli alaphoz. A mizrachista tüntetők közül többet letartóztattak.

— 51 ÉVES, ELVÁLT, magános, jövedelmező foglalkozású uriember, megismerkedne 40—45 éves szimpatikus gyermektelen neolog urinóval, akinek némi készpénze és lakásberendezése van. Fényképes megkeresések Fried M. București, Cal. Grivitei 195 címre küldendők.

Ebben az évben is
SIDA
EXTRA

MARAD A FIATALSÁG
fényképezőgépe

A GÉP
LEI 250

FILM 10 FELVÉTELRE
LEI 32

Kapható a szaküzletekben.
KÉPVISELET: „SIDA” BUCUREȘTI
CAL. CALARASI, 65

— A skót egyház élesen megbélyegzi az antiszemizmust. (Edinburgh). A napokban országos konferenciát tartott a skót egyház, amelyen erőteljes rezolúciót fogadtak el, az antiszemizmus ellen. A skót egyház elítéli „a borzalmas üldözést, amelyet a védtelen középeurópai zsidókkal szemben elkövetnek”. Egy másik határozatban kihangsúlyozzák az egyházi vezetők, hogy „a kereszténység semmilyen körülmények között nem azonosítható az antiszemizmussal”.

— Házasság. Rosenfeld Anna gyógyszerésznő és Reich János mérnök Bucureștiben házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett).

— Úszó gettó a Dunán. (Pozsony). A „Quenia” nevű francia vontatóhajó, amely 50 burgenlandi zsidónak nyújtott menedéket, még mindig Regendorfnál horgonyoz. Az utóbbi napokban az úszó gettó lakói megszorodtak az újabb kiutasított zsidókkal. A menekültek egy részének sikerült egy görög sleppen menedéket találni, míg a másik része a cseh part felé igyekezett. De még mielőtt elérték volna céljukat, a csendőrök visszavitték őket a francia slepre. Így tehát a szimbolikus „Senki országának” elnevezett területen 56 ember, aggók, asszonyok, gyermekek, a legrettentesebb nyomorban és teljes bizonytalanságban várják további sorsfordulásukat.

Látogassa szőnyegkiállításunkat
meg új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel-és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

Wasserstrom Sándor:

Bucuresti keresztmetszete a német-cseh konfliktus és Codreanu-per lázas napjaiban

**A zenit: A zsidó gyűjtő 18.000 kötetes könyvtára
A nadir: Ducești, a zsidó nyomor és szegénység infernója**

— A „Népünk” eredeti riportja —

București — Ha valaki nem járt az utóbbi időben Bucureștiben, a 18 milliós Románia szédléses tempóban fejlődő fővárosában, az úgy képzeli, hogy a láрма, különösen a főutvonalakon kibírhatatlan. Ahol több mint tizezer autó rohan éjjel-nappal az uccákon, ott az autótülkölésnek egész fülszaggató kakofoniájával találkozott. Hozott, a néhány hónapja életbeléptetett csendrelelet értelmében az autók nem dudálhatnak és néma klaxonok mellett, a rohanó autók között, alig történik szerencsétlenség. A világ legügyesebb autóvezetői, a bucareștii sofförök. A Calea Victoriein — úgy mint Párisban és a többi világvárosokban — autó autó mögött halad, alig van hézag köztük.

De a nagyvárosnak van még egy jellegzetes éles lármája. Az autódudákat is helyettesítik a bucareștii rikkancsok. Ez külön speciális. Nem is tudom, honnan veszik őket. Ilyen öblös torkokat. Ahogy ezek, az óránként megjelenő lapokkal és azok különkiadásaival végigszáguldják az uccákat, az valami ördögi tempó. Épen azokban a napokban voltam ott, amikor két nagy esemény volt az érdeklődés homlokterében. Prága és a Codreanu-per. A német-cseh feszültség és a külpolitikai bizonytalanság rányomja bélyegét a nagyiparra és az építkezések tempójára. Máskor ebben a tavaszi hónapban száz helyen is épültek az új modern Babelnek beton kolosszusai, tíz és tizenöt emelet magasságokban, most csökkent a vállalkozási kedv. Románia belbékeje talán a legtökéletesebb egész Európában. Semmi pártharc, semmi ellentét. Egy dolgozó ország, amelynek szeretett királya, — amint a bucareștii közönség is tudja, jó benfentes módjára — éjjel-nappal dolgozik. Valami fantasztikus az, ahogy királyunk belepetette magát a munkába. Minden keresztülmegy kezén, nem csupán „uralkodik” és aktákat ír alá, ahogy koronás fők szokták, hanem dolgozik. Egy céltudatos, tett-erős uralkodó naponta megnyilatkozó gesztusai. Hajnali órákig ül dolgozószobájában és minden iránt érdeklődik, minden szál kezében fut össze, nem történhet semmi tudta és beleegyezése nélkül. Elég volt neki és az országnak a pártharcokból és ellentétekből; most a munka ideje van itt és ezért lehetséges az, hogy nálunk tizenennyolc millió ember néz fel rá és példát vesz munkakedvben és munkabírásban, a legelső férfiutól: II. Károly királytól, az uralkodótól és dolgozó embertől.

Még a kávéházakon és egyéb ilyen „lebzseld helyeken” is meglátszik, hogy a főváros dolgozik. Ma nem látni a Capsában sem a folyton ott időző, ki-bejáró tömeget, a volt, leendő és most aktív politikusokat, hazamentek vidékre, vagy va-

lahol egy íróasztal mellett próbálnak, nem politikából élni (vagy élőködni). Este megtelnek a szép terraszok, munkaidő után és ha gondterhes is a nap, az üzleti negyedekben, ha vannak is napi bajok, ott mégis látszik, hogy București egyet nem felejtett el: enni. Ahogy itt esznek (rossz nyelvek azt mondják „zabálnak”) az emberek, az tulatesz sok más főváros lakosságán. Ha statisztikát csinálnának, kiderülne, hogy a 6-700.000 lakosu román főváros többet eszik, mint a négymillió Berlin. De hála a Jósorsnak, van is mit... bár drágulnak az élelmiszerek és a termés „primörök” drágábbak, mint máskor, mert sokat esett az eső...

MI VAN A HÁZAKON BELÜL?

Az uccákon csak kifelé való élet látszik. A zsidólakta házakban nem látszik mindenfelé a gondtalanság. Valljuk be, hogy a zsidók nem gondolnak arra, hogy csak „konjunktura” létezik és arra sem, hogy most már, a tízre ítélt Codreanu után, már a zsidóság helyzete csak javulhat. Ha nincs is kiáltó antiszemitizmus, ha a mai kormány hivatala magasztán is áll, azonban mégis él egy bizonyos láz a zsidóság körében. Azok között főleg, akik az utóbbi tíz-tizenöt évben kerültek a fővárosba. Sok mérnökkel, ügyvéddel és orvossal beszéltem, akik azzal a tervvel foglalkoznak a legkomolyabban, hogy visszatérnek a provinciális városokba, ahonnan jöttek és ott folytatják tovább hivatásukat, vagy tengerentúlra gravitálnak. Soha olyan nagy érdeklődés nem volt még a fővárosban Palesztina iránt, meg a tengerentuli kivándorlás szempontjából, mint épen ezen a furcsa és lázas tavaszi hónapokban. Sokan érzik és látják, hogy Európa valóban kráter tetejére került és a háborus pszichoizis nem fog elülni egyhamar. Ezért nézegetik, tanulmányozzák sokan a kanadai, meg a dél-amerikai lehetőségeket. Ezért sem akarnak úgy „széjjelterpeszkedni”, nem érzik magukat véglegesen elhelyeztettnék és ha van szabad idejük, amelyet a kenyérkereset meghagy, akkor nem kulturális vagy egyéb szerveket létesítenek, nem előadásokat hallgatnak, művészetről és irodalomról, nem társadalmi szervezkedésen törnek fejüket, hanem eltelik az idő römmikövek és egyéb „lapos” szórakozások között is. Az ardeali zsidóság között nincsen nagy kulturális élet, már a kaptok, amelyek voltak is, lazultak, az a bizonyos vadorbot, még ha egy kis pénz és nyolc-tíz börd is járul hozzá, mégis ott van a legtöbb zsidó család előszobájának gardérob-falán...

S ha már arról beszélünk, hogy mi van a „falakon belül”, akkor engedjék meg ezuttal, ha két különböző típust mutatok itt be, a ma Bucureștijéből:

EGY 18.000 KÖTETES KÖNYVTÁR

Egy oradeai régi orvosbarátom, aki most Bucureștiben él, és ott tart fenn jólmenő rendelőt, azt említi meg egy szép napon, hogy estére bejelentett egy olyan helyre, ahol sok érdekességet látni. És mert tudja, hogy nem érdekel engem București „éjjeli élete”, rögtön hozzáfűzi, hogy egy családhoz megyünk, ahova meghívtak bennünket feketére. Este kilenc óra van, amikor elindulunk, a Luna Bucureștilior felé. Nem írok a nagyszerű kiállításról, amely nagy érdeklődést kelt ország-szerte, bár ez külön megérdemelne egy beszámolót. Csak azért említem meg, mert arra visz utunk. A

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Sír. Lipsicani 3.

Telefon: 462-91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdeai kongha

Parcul Carolon át megyünk és egy gyönyörű villa-nyegyedbe érünk. Az ugynevezett „Sutter” negyedbe, ahol svájci mintára épülnek a villák. A villába, ahova megyünk, ötven uccai lépcsőn át jutunk: kitárulnak az ajtók, s akkor tudom meg, hogy Fischer urnak hívják a ház urát és alighogy belépek, megtudom, hogy miféle „kuriozitás” az, amely az érdeklődésemet felkeltheti.

Hatalmas terembe érünk, ahol a falak mentén roskadásig könyvek vannak. Megtudom, hogy 18.000 kötet könyv rejtőzik ebben a csodálatos villában. De nem afféle tucat-könyvek. Egy emberöltőn át folytatott gyűjtés eredménye. Sok kézirat, amely immáron évezerekes, sok könyv, amely 500 éves. Olyan példányok, amelyekből egy vagy kettő, legfeljebb három-négy van a világgönyvtáraiban, vagy muzeumaiban. Vannak könyvek, amelyek háboru előtt ezer frankba kerültek és úgy emlékeznek meg a kuriozitásokat nyilvántartó katalogusok — magam láttam őket — hogy „ebből egy példány Fischer ur tulajdonában van Galatzenban”. Megtudom, hogy Galatzenban élt Fischer ur, aki alacsony, hatvan év körüli ember, teli tudással és egy munkásélet tapasztalataival hátamögött. A szék, melybe leültet, az 1865. évi párisi kiállításról való. Hatalmas fa-faragások díszlenek a székeken, mindegyik külön nagy érték. Stilszerű ebben a környezetben. A hat legkiválóbb japán festőművész fametszeteit tekintem meg. Különleges gyűjteménye az erotikus könyveknek és művészi képeknek. Nem órákat, hanem heteket és hónapokat lehetne itt eltölteni. S mert a „kommerciális” érzék nem hagy nyugodni, egyes adatokból összeszámlalom, hogy megér ez a könyvtár vagy harminc millió leit. Megtudom közben, hogy Fischer csehszlovákiai és rokonságban van azzal a híres könyvkiadó S. Fischerrel, aki Liptószentmiklósról származott el és a békebeli, meg a weimari Németország legnagyobb könyvkiadója volt. A bucareștii házigazdám is könyvkiadással foglalkozott hosszú évekig, de könyvgyűjtői szenvedélye annyira elragadta (meg anyagi helyzete is megengedte), hogy félbehagyott a foglalkozásával és most csak ennek a nemes szenvedélynek él. Természetesen a könyvtárát a legelőkelőbb bucareștii körök látogatják. Alig van híres-nevezetes politikus, akadémikus, vagy diplomata, aki nem lett volna még a vendégszerető házában.

Megtudom, hogy Fischer ur a román esperantó társaság elnöke és a vakok istápolója, akiknél hetenkint tart előadásokat. A múlt év telén ugy volt, hogy öfelsége is kitiinteti látogatásával a Fischer-házat, a polgármesteri hivatal ezért külön ki is aszfaltoltatta az uccát, ahol a villa van, de valamiért mégis elmaradt a látogatás akkoriban.

Felesége külön érdekesség. Manchesteri nő, aki angol órákat ad, amelyből havonta 25.000 lei jövedelme van. De mert a pénzre nincsen szüksége,

**Rasolkészítők
Borbélyok
Delapidateurok — figyelmébe!**

fehér és szürke színben erős

BARIUM

ismét olcsón kapható

Moară „Elisabeta” Oșorheiu, jud. Bihor

PRIM
a fém-
tisztítók
Királya

az utolsó banüg elküldi Németországba, hogy ott segítsék a hitleri uralom által földresujtott zsidótestvéreit. Ezért tanít, úgy hogy még este kilenc óra után is találtam nála tanítványokat. Az aszszony ezenkívül külön nyelvtelhetség. Amikor megtudja, hogy magyar lapot szerkesztek, magyarul kezd beszélni. Megtudom, hogy Galatzban egy székegy cselédleány volt nála évekig, akitől megtanulta az egyszerűbb kifejezéseket. Hajnal van már, amikor a nagyszerű könyvtárat fájó szívvel otthagynom és sajnálom, hogy az emberi élet oly rövid, hogy nem jut idő arra, hogy itt tölthessek annyi időt, amennyit kellene és szeretnék.

Ez a Fischer ház olyan típus, amely nem mindennapos és nagyon örvendtem, hogy alkalmam volt megismerni.

De nézzük az érem másik — szomorubb — oldalát. Egy csendes vasárnapon, felkerestem București másik jellegzetességét.

DUDESTI ÉS KÖRNYÉKE

A szédületes tempóban fejlődő Bucureştinek meg van a maga régi negyede is. Nem is egy, hanem több is. Különösen a zsidó negyed érdekelt. Ez a Dudeşti. Az uccákon kevesebb az autó, de több a zsidó. Hangosan élnek, jönnek-mennek és a jellegzetes „regáti-jiddist” hadarják. *Hadonásznak, magyaráznak, lótnak-futnak, kenyeret keresnek. Nehezen, küzködve, keservesen. Itt nincsen vagyon, itt nincsen „napos oldal”, itt nincs sem éjjel, sem nappal, nincs vasárnap, nincs pihenő, itt a nyomor él és a pesti Dob-utca rosszabbik kiadása látszik.* Teli vannak kifőzdékkel, ahol a jellegzetes „miti-té”-t, meg egyebet főzik, sütik, azzal az olajos zsiros szaggal, amely ennek velejárója.

Str. Vitan, meg a str. Branduşi. Itt találkoztam két ardeali típussal. Ezekről jutott eszembe az a tréfa, amelyet hallottam valamikor. Egy fővárosi nagykereskedőhöz beállít egy vidéki zsidó. Amikor meglátja, kérdi tőle, nem Ön volt nálam tegnap snorrolni? — De igen — hangzik a válasz, — mert mi vidéki kereskedők, előbb snorrolunk, aztán leszünk kereskedők, míg maguk, előbb nagykereskedők, azután mennek köldulni.

Bizony ezt láttam itt két ardeali zsidónál. Az egyiknek, aki Clujról jött, van egy jömeneteli szatócs üzlete, amelyben telefon is van (külváros Nr. III), de tíz év alatt a semmiből saját és hitvesének szorgalmával kis vagyont gyűjtött. Most jött haza Palesztinából, ahova elment megnézni, hogy „mit is lehet csinálni?” Most tervez, kalkulál, számolgat, odaakarja koncentrálni jövőjét.

A másik: egy târgu-mureşi kereskedő volt. Kiment a Szentföldre, három évvel ezelőtt két millió lejjel. Ott rossz vállalkozásba kezdett. Elveszett a pénze, visszajött. De szégyel Târgu-Mureşre menni, hogy megint előlről kezdjen mindent. Ittragadt. A Dudeştin. Itt nem ismerik meg, egy nagyváros tömegében jobban lehet eltűnni és jobban lehet álnál boldogulni is. Most kis üzlete van, kevés áruval, de sok ambíció benne.

Tanulság: akinek jól megy, — bizonytalannak érzi maga alatt a talajt. Menni akar — Palesztinába. Aki meg visszajött, mert ott sem volt jó neki, (Isten rendeltetése!) megint itt akar gyökeret verni. Tipikus zsidó sors mind a kettő.

Az egész összevéve, együttesen: Bucureşti, a világváros keresztmetszete, „több felvonásban”, szomorú és vidám epizódokkal.

Figyelem!

1938 június 15

az állami osztálysorsjáték végső nagy húzása

30 újmilliomos

és 117432 más nyeremény 317 millió lei értékben.

Ujítsák meg sorsjegyeiket!
LOTERIA DE STAT

Divatos

fürdőruhácskák,

habselyem bluzok,

nyári ingek,

férfi- és gyermek-
zokni jó minőségben olcsón

LONDON

közföldében

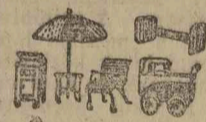
Princ-féle zománcedények
„ROYAL” petrolgázfűtőgépek
Karnisok, vitrage-rudak
Alpacca evőeszközök stb.

Propaganda áruk!

STERN JOZSEF

„Fierăria-Centrală”
Piața Mihai Viteazul No. 2

Telefon: 8-92

Legmodernebb, legolcsóbb,

„Standard”

vasbutorgyár

Strada Aurel Lazar 10.

(főhadműhely)

Hackmayer

uri szabóság és férfi divatüzlet

Oradea, Bul. Regele Ferdinand 4.

Telefon 2075

Angol és belföldi szövetujdonságok
Uri divat különlegességek
nagy választékban

Ugy minőségileg mint árban

„VULCAN” Hartmann verhetetlen

Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 1.

Retikülök, bőröndök és utazási cikkek saját üzemi lerakata

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!

Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóruhácskák

Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidő)

Sokan kérdezik,

hogyan jutott a fűzőkészítés gondolatára? — a nők iránti szolidaritás, a szenvedővel való együttérzés, másrészt a segíteni akarás, hogy szépek lehessenek, a női bajoknál nagyszerűen segít egészségi fűzőm, ami csinosít is, de minden kényes igényt kielégítnek princess és formafűzőim, melltartóim. Egészség és szépség, mindkettő nagy kincs manapság. Egészségét javítja, szépségét előmozdítja, ha

Kovács Sándorné

specialistánál (Nőgyógyász-telep) rendel orvosi vagy divatfűzőt.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckolok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

Hétéről-hétre

London — A Reuter ügynökség közli, hogy rövid idő óta drasztikus eszközöket vezettek be a terrorizmus gyors és hatékony elfojtására. Ebből a célból az angol katonaság főparancsnokságán csapatmozdulatok történtek. Ezekből a mozdulatokból arra lehet következtetni, hogy a kormány most már végleges leszámolásra készül az arab bandákkal. Ugyancsak ezzel a hírrel kapcsolatban közli a Reuter, hogy az angol katonai és rendőri különítményeket helyeznek el Szamária és Galilea összes falvaiban, hogy így elvágja a lázadóktól az összes utánpótlási forrásokat. Ezenkívül állandó mozgócsapatok fogják bejárni a környéket. Az utak igazgatósága elhatározta, hogy az összes utakat rendbehozzák, hogy ezzel is megkönnyítse az angol katonaság munkáját. — A Daily Telegraph közli, hogy a bécsi hitlerista rohamosztag néhány tagját letartóztatták, amiért több zsidónak levágták a szakállát, amikor azok az egyik zsinagógából hazafelé igyekeztek. Ugyancsak Bécsben történt, hogy egy osztrák tiszt arra lett figyelmes, hogy két rohamosztagos egy öreg zsidót arra kényszerített, hogy olyan sebesen tisztítsa az egyik üvegtáblát, hogy az kisebezze a kezét. A tiszt odarohant a két rohamosztagoshoz és leszakította a vállpántjaikat és az összes kitüntéseiket a ruháikról. A lirt fenntartással közlik.

Jeruzsálem — Egy éves viszonylagos nyugalom után Tibériásban ismét feszültté vált a helyzet. A város főterén egy bomba robbant és megsebesített négy arabot. Egy angol rendőr, közvetlenül a robbanás után üldözőbe vett egy szaladó arabot. A kávéházakból az arabok az uccára tódultak és kövekkel dobálták meg a rendőrt. Majd megtámadták a zsidókat, betörték lakásuk ablakait. Négy zsidó könnyebb sérüléseket szenvedett. Jechia Ibn Hazérát, leszúrta az egyik arab terrorista. A rendőrség több letartóztatást eszközölt. A letartóztatottak közt szerepel egy zsidó, egy arab, valamint a „Brit Trumpeldor” 6 tagja.

Mexikó — A mexikói kormány sajtóirodája a legerélyesebben cáfolja azokat a híreket, mintha a belügyminisztérium törvényt készítené, elő a zsidóknak Mexikóból való kiűzésére. A sajtóhivatal nyomatékosan figyelmeztette a mexikói lapokat, hogy tartózkodjanak hasonló hírek közlésétől, amelyek idegen forrásból származnak és az a céljuk, hogy kompromittálják a mexikói kormányt, amelytől teljesen távol áll az antiszemitizmus szegénye és embertelen ideológiája.

Amsterdam — Mult évi április 22-én kiadott a holland kormány egy rendeletet, amely rendeleti uton szabályozza bizonyos iparágaknak emigránsok részére való engedélyezését. A holland gazdasági miniszter a helyzet tanulmányozása után elrendelte, hogy a ruházati iparban is engedélyhez van kötve annak további üzése. Ez a rendelkezés azokat is érinti, akik eddig letelepedtek és azokat is, akik most akarnak ipart szerezni. — Amsterdamban lezajlott május 15-én és 16-án a szefárd zsidóság konferenciája. Tiszteletbeli elnökké választották: Ely Kadoorie-t, Charles Sebag-Montefiore-t és Cattui pasát. A szefárd zsidóság vallási és szervezeti életnek szefárd hitközségekben való elmélyítését tűzte ki célul, a megtartott kongresszus. Ezenkívül — amint megirtuk régebben — 100.000 fontos alapítvány létesítését határozták el. A berlini hitközség üdvözlő irást küldött a londoni portugál hitközség elnökének, Paul Goodman-nak, aki a szefárd zsidóság vezérfője. Az üdvözlő irás kiemelte, hogy a szefárd zsidóság szervezése ne jelentse az askenázi zsidóságtól való felvonalást, hanem inkább annak őszekapcsolódását. Különösen kéri, hogy a Németországból kivándorló szefárd zsidókat támogassák kivándorlásukban. — A holland igazságügyminiszter rendelete szerint a március 1. óta bevándorló zsidóktól elvonhatja a letelepedési engedély megadását. A rendelkezés nagy megdöbbenést keltett emigráns zsidó körökben. Később odamódosította a rendelkezést, hogy a május 7-én kiadott rendelet visszaható erejét május 1-re módosítja, hogy kivételéseket engedélyezhet, kellőleg indokolt esetekben.

Brüsszel — A belga hatóságokhoz számos beadványt juttattak el zsidó orvosok, akik azt kérik, hogy Belga Kongóba mehessenek. A trópusi orvosokat képző intézet vezetői kijelentették, hogy mindazok, akik a Kongóban dolgozni akarnak, azok négy hónapi próbaidőt kell kitöltsenek. Azoknak az orvosoknak számát, akiket Kongóba engednek, később fogják meghatározni.

Athen — A népjóléti miniszter a saloniki-i zsidó hitközségnek 100.000 drachmát juttatott, amelyet a szegény zsidók között fognak kiosztani. Kyrimis kormányzó megengedte, hogy számos szegény és hajléknélküli zsidó család az ujonnan épített saloniki-i negyedben ingyen lakhasson.

Bálla FELIX gyógyfürdő

Oradea mellett

(Románia Pöstyénje)

49 C° hőfoku, kénes, rádiumos hévvízforrás. Mindenféle reumatikus bántalmak, valamint női betegségek ellen páratlan gyógyhatásu.

Ujonnan berendezett:

iszapfürdők, iszapakkolások és mesterséges szén-savfürdők — állandó orvosi felügyelet mellett.

Szabadfürdő

vasuti kedvezmény! Különféle szórakozások: Tenisz, könyvtár, állandó zene, kávéház, tánc Rituális vendéglő!

Prospektust küld:

Directiunea Băilor Felix, Județul Bihor

HIRDETMÉNY

A Timișoara III—IV. ker. orth. zsidó hitközség egy kóser mézarszékre óhajt koncessziót kiadni. Reflektánsok küldiék be ajánlataikat alábbi címre: Comunitatea izr. ort. Timișoara IV. str. Fröbl 55.

— **ELJEGYZÉS.** Frischtah Rellykét (București) eljegyezte Végh Ernő București (Sighet). (M. k. é. h.)

— **KLÁR JÓZSEF NAGYIPAROS ÉS SZÖRMENAGYKERESKEDŐ ALDOZATKÉSZSÉGÉBŐL UJABB VALLASOS INTÉZMÉNYEKEL GYARAPSZIK A FŐVÁROS ZSIDÓSÁGA.** Régi és ismert család Bucureștiben Klár József szörmenagykereskedő, akinek ősei és maga is sokat áldoztak a vallásos zsidó élet kimélyítésére és intézményeinek megteremtésre. Az elmúlt télen a „Machzike Hajalesz” egyesült név és égisz alatt, a Barasseum mellett népkonyhát létesítettek, amely állandóan és naponként több mint száz embernek ad szigoruan rituális kosztot. A népkonyha egyre bővül, hogy a folyton növekvő rászorultakat elláthassa. Ezért Klár József elnöklete alatt egy vezetőség alakult, amelyben résztvesznek: Salzman Bernhard és Winkler Mór alelnökök, Itigsohn, mint titkár. A meglevő telken most Klár József kezdeményezésére és anyagi támogatásával egy rituális fürdőt is építenek és a Népkonyha részére új traktust, valamint egy nagy imaházat. Ezenkívül építenek egy husz szobából álló részt, amely átutazó szegény zsidók részére nyújt majd ingyenes éjjeli menedékhelyet.

— **A fürdőhelyekre járó zsidó közönség tudomására hozom, hogy BORSEC-en 16 éve működő HOFFMAN-FÉLE ORTH. KÓSER VENDEGLŐ** (teljesen megbízható orth. kóser) megnyílt. Előszézonban egészen olcsó árak, a főszézonban is igen szolid árain vannak. Pontos kiszolgálás, izletes háziás főzés. Várom régi vendégeimet és azokat, akiknek pihenésre és üdülésre van szükségük. Ardeal legkieisebb fürdőhelyén. **HOFFMAN vendéglős, Borsec.**

נעפלאכטענע טרות

(geflochtene toresz) leguabb modern szép mintákban garantált valódi ezer finomságu ezüstből állandóan kaphatók az előállítónál:

Fried Ábrahám

Satu-Mare. Str. Florescu 3/A

— Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Brașovban Goldstein orth. kóser étterme. Brașov, Str. Voevod Minci 20. I. emelet.

LAKASCERE

A gazdag balbósz két kovácsmester közelében lakott. Az egyiknek az ucca egyik felében, a másiknak átellenben volt a műhelye. Örökös kalapácsolás zaja keserítette el az életét, se nappal, se éjszaka nem volt nyugalma.

Kérésre fogta a dolgot: halkabban üssék a pörlyt. Nem használt a kérése, végtére is jelentékeny ajándékokat ígért nekik, ha rögtön kiköltözködnek a műhelyeikből.

A két kovács készséggel elfogadta az ígéretet s a balbósz nagy boldogan, dusan megvendégelte őket és pénzt is adott nekik.

S amikor mindezt megcselekedte s a lakomának is vége volt, megkérdezte tőlük, hová költözködnek a műhelyeikkel?

S felelt a kovácsok egyike: Én az ő házába, ő meg az enyémbé.

A SZOKÁS HATALMA

Reb Szimche Magid vándor ajrach volt és kitűnő prédikátor.

A szülővárosának hitközsége egyszer valamely jelentősebb tárgyalásra őt szemelte ki, hogy egy nagyobb szomszédos kileben képpiselné a gyülekezetet.

A rasekól azt mondta neki: téged akarunk elküldeni, hogy a szomszédos nagy hitközségben az ügyünkben az ügyvivőnk légy. De mivel tudom rólad, hogy nagyon szeretsz koldulni, előbb meg kell ígérned, hogy ezt a hajlamodat, amíg ott leszel abban a községben, nem fogod követni.

Reb Szimche Magid megígért mindent. Erre a rasekól 500 leit utalt ki a számára s azonsfelül az utiköltséget.

Reb Szimche Magid megérkezett a hitközségbe, s miután küldetését eredményesen végezte, el akart bucsuzni. De a rasekól azt mondta neki: a híred, hogy kitűnő prédikátor vagy, idáig is eljutott, s mi nagyon vágyódnak, hogy szónoklatodat hallhassuk. Leköteleznél bennünket, ha kijelölnél egy napot, amikor szónokolni fogsz. Megegyeztek egy csütörtöki napban.

Mincha-imádság után Reb Szimche Magid szószékre lépett s olyan megható és lelkes beszédet tartott, hogy hallgatói szemei megteltek könnyekkel. A koldulás szokásának hatalma azonban oly erős volt, hogy a beszéde végén ezeket mondta az egybegyűlt közönségnek:

— Rabbajszáj, mielőtt mint követ, ide jöttem hozzátok, az volt a szokásom, hogy kolduljak, még a szószéken is, de azok, akik engem hozzátok küldtek, esküt vettek fölém, hogy itteni tartózkodásom ideje alatt nem szabad koldulnom. Noshát, drága testvéreim, én megesküdtem, hogy nem fogok koldulni, de kérdem tőletek, vajjon ti is megesküdtek-e, hogy nem adtok nekem semmit?!

A község könnyei között is nevetésben tört ki s azután szép kis összeget gyűjtöttek a számára.

HANGOSAN ÉS SUGVA

Két ajrach jó keresethez jutott. Szüretidő volt s egy gazdag szállótulajdonos fölbérelte őket szüretelő munkára.

A szőlőben dolgoztak. Az egyik közülök déltájban a prészába készült menni ebédelni. Hirta a társát is, az együgyű Molchet. Ez hangosan kiabálta így felelt neki: „Várj egy kissé, csak eldugom előbb a vincellérekemet, ide a bokor alá, azután rögtön jövök”.

Amikor ott ültek együtt az ebédelni, az okosabb ajrach élénk szemrehányásokat tett az együgyű Molchenak, azt mondta neki: „Ha valaki valamit elrejt, akkor vagy hallgat róla, vagy legalább is halkán, susogva beszél, ha azonban valaki úgy kiabál, mint te, el lehet rá készülni, hogy meg fogják lopni”.

Ebéd után Molche ment ki előbb a szőlőbe, keverte a vincellér-kését, de az már eltűnt a bokor alól. Elébe szaladt hát lekendézve az érkező társának és titokzatosan a fülébe sugta: „Ellopták a vincellér-késemet”.

A HAZASSÁG

Ugy mondják, hogy valahol egy képtárban három festmény van, amelynek mindegyike egy-egy férfit ábrázol különböző pozitúrában. Az egyik festmény egy férfit tüntet föl, aki lehajtott fővel, gondolatokba elmerülten ül, a másik képen egy férfi a homlokát üti és a szakállát tépi, a harmadik képen egy férfit lehet látni, aki táncol és nevet.

Az első kép alatt ez áll: „Ez a férfi a házasságára gondol”. A második alatt ez van írva: „Ez a férfi megházasodott és megbánja a tettét”. A harmadik képek ez a felirata: „Ez a férfi elvált a feleségétől”.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

BUN DE IMPRIMAT.